

עפ"ג 6567/03/15 - כיוורק קריקוריאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
לפני כב' השופטים: י' נועם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

עפ"ג 6567-03-15 קריקוריאן נ' מדינת ישראל

המערער
כיוורק קריקוריאן
ע"י ב"כ עו"ד נדב גדליהו

נגד
המשיבה
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

השופט י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט ש' הרבסט), מיום 12.2.15, בת"פ 38570-04-14, לפיו נידון המערער, לשירות לתועלת הציבור בהיקף של 220 שעות, לשלושה חודשי מאסר על-תנאי ולהתחייבות כספית להימנע מביצוע עבירת רכוש. ערעורו של המערער מופנה כלפי ההחלטה להרשיעו, והוא מבקש להותיר את צו השירות לתועלת הציבור ללא הרשעה בדין.

2. בהכרעת-דין מיום 8.5.15 הורשע המערער, על-פי הודאתו, בשלוש עבירות של גניבה בידי עובד - לפי סעיף 391 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. ההודאה נמסרה בגדרו של הסדר טיעון, לפיה תוקן כתב-האישום המקורי, והוסכם כי שאלת ההרשעה תיבחן לאחר קבלת תסקיר משירות המבחן. במסגרת ההסדר הבהירה המדינה, כי תעתור להרשעת המערער.

3. על-פי עובדות כתב-האישום העומדות ביסוד ההודאה והכרעת-הדין, במהלך חודש אוגוסט בשנת 2012, עת עבד המערער בבנק הדואר ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, זייף הלה בשתי הזדמנויות חתימות של שני לקוחות סניף הבנק, על-גבי טופס משיכת מזומנים, ונטל מחשבונות הלקוחות סכום כולל של 3,800 ₪. בנוסף, במהלך אותו החודש, נטל המערער סכום של 520 דולר מקופת הבנק, שלא כדין.

4. המערער הנו יליד 1990, בן העדה הארמנית, רווק. נסיבות חייו תוארו בהרחבה בתסקיר שירות המבחן. בעת ביצוע העבירות הוא היה בן 22, וכיום בן 25. הוא סיים 12 שנות לימוד, ולאחר מכן עבד לפרנסתו ולסיוע לפרנסת

משפחתו. בשלוש השנים האחרונות עובד המערער כפקיד קבלה במלון. שירות המבחן התרשם מצעיר בעל מערכת ערכים נורמטיבית בבסיסה המנהל בדרך-כלל אורח חיים תקין. שירות המבחן העריך, כי ברקע לביצוע העבירות, עומד, בין-השאר, ניסיון בלתי מודע של המערער לפיצוי עצמי, במטרה למלא חסכים רגשיים עמם התמודד לאורך שנות ילדותו ונעוריו, כמפורט בתסקיר. שירות המבחן הביע חשש, כי ההרשעה בפלילים עשויה לפגוע באפשרויותיו של המערער להשתלב בלימודי השכלה גבוהה בחו"ל, ובהמשך - להתקדם מקצועית בארץ. על-רקע זה, ולנוכח העובדה כי המערער החזיר את הכספים לבנק, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעתו בדין, ולהסתפק בהטלת שירות לתועלת הציבור וחיוב כספי להימנע מביצוע עבירות דומות בעתיד.

5. בהליכים בערכאה הדיונית עתרה המאשימה להותרת ההרשעה על כנה, ולהטלת מאסר לריצוי בעבודות שירות. ב"כ המערער ביקש מבית-משפט קמא לבטל את ההרשעה, מן הטעם שהרשעה בדין עלולה לפגוע בסיכויי תעסוקתו של המערער בעתיד, ואף עלולה לסכל את בקשתו לקבל אזרחות ישראלית - בקשה שהוגשה בשנת 2013 ואשר הטיפול בה הוקפא בעקבות ההליך המשפטי.

6. בגזר-דינו התייחס בית-משפט קמא לחומרת העבירות של גניבה בידי עובד ולנסיבות ביצוען. בהקשר זה, הדגיש בית-המשפט את הפרת האמון של המערער בשלוש הזדמנויות שונות, ואת ביצוע הגניבות אגב זיוף מסמכים, לרבות חתימות לקוחות הבנק. נוכח הפגיעה בערך המוגן שביסוד העבירות הנדונות, נסיבות ביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנהוגה - סבר בית-משפט קמא כי מתחם הענישה ההולם אמור לנוע בין שירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב לבין מאסר בפועל שיכול וירוצה בעבודות שירות. בכל הנוגע לעונש המתאים, הגיע בית-משפט קמא לכלל מסקנה, כי הוא מצוי בחלקו התחתון של מתחם הענישה ההולם, זאת נוכח הודאתו של המערער והרקע לביצוע העבירה המפורט בתסקיר שירות המבחן. בית-משפט קמא סבר, כי אין מקום להיענות לבקשתו של המערער שלא להרשיעו בדין, וזאת ממספר טעמים. ראשית, קבע בית-משפט קמא, כי חומרת העבירות, נסיבות ביצוען והישנותן, מצביעות על כך שאין מדובר במעידה חד-פעמית אלא במעשה עברייני מתוכנן ומשמעותי. שנית, ציין בית-המשפט, כי כוונתו של המערער ללמוד מנהל עסקים אינה מושפעת באופן ישיר מהרשעה בדין. שלישית, העיר בית-המשפט, כי בקשה להתאזרח בישראל, אינה אמורה להשפיע על שאלת ההרשעה; מה-גם, שבקשה כאמור נבחנת לגופה, ואין בהרשעה כדי לסלק את הבקשה על הסף.

על-רקע האמור, הותיר בית-משפט קמא את ההרשעה על כנה, וגזר על המערער, כאמור, שירות לתועלת הציבור, בצד עונשים נלווים.

7. בהודעת הערעור מלין המערער, כאמור על החלטה שלא לבטל את ההרשעה. ב"כ המערער גורס, כי ההרשעה תפגע הן באפשרותו של המערער להשתלב בלימודים אקדמיים ובתעסוקה הולמת בעתיד, והן בסיכויי לקבל אזרחות ישראלית. לשיטתו, מדובר בפגיעות קונקרטיות, שאף אם אינן ברמת ודאות מוחלטת, הרי שהן ברמת הסתברות גבוהה; ולנוכח פגיעות אלו, כמו-גם נסיבותיו האישיות של המערער ונסיבות ביצוע העבירה, מן הראוי להימנע מהרשעתו של המערער ולהסתפק בהטלת שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה.

8. ב"כ המשיבה גורסת, כי אין עילה להתערב בגזר-הדין ובהחלטה שלא לבטל את ההרשעה, זאת מהטעמים שהובאו על-ידי בית-משפט קמא בגזר-דינו.

9. כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמעש נ' מדינת ישראל (19.11.14); ע"פ 4235/14 ראדא חאטיב (3.2.15)). נפסק, כי גדרי ההתערבות האמורים נותרו על כנם גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרוך טוחסונוב נ' מדינת ישראל (3.3.14); וכן ראו: ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 10).

לאחר בחינת מכלול טיעוני הצדדים, סבורים אנו כי דין הערעור להידחות, שכן גזר הדין, ובכלל זה ההחלטה להותיר את ההרשעה על כנה, אינו סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות דומות.

10. העבירות של גניבה בידי עובד שביצע המערער, חמורות. העבירות חמורות בשל הפרת יחסי האמון בין העובד לבין מעסיקו, ולנוכח הקלות היחסית של ביצוע המעשים. על-כן, ככלל, מן הדין להטיל בגין עבירות אלו עונשים חמורים ומרתיעים, הכוללים רכיב של מאסר בפועל; ובפרט כשמדובר בעבירות גניבה ממעביד שמבוצעות על-ידי פקיד בנק. משכך, מתחם הענישה שקבע בית-משפט קמא בעניין העבירות הנדונות על-רקע נסיבות ביצוען - שהרף התחתון בו הוא שירות לתועלת הציבור - נוטה, לטעמנו, לקולא.

11. הערעור מתמקד, כאמור, בשאלה האם קיימות בעניינו של המערער נסיבות חריגות ויוצאות דופן, המצדיקות הימנעות מהרשעה בדין. על הנסיבות החריגות שבהן ניתן להסתפק בצו מבחן או שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה בדין, עמדנו במספר פסקי-דין (ובין-השאר בע"פ 30047-01-15 תומר עדיקה נ' מדינת ישראל (26.3.15)), ואין לנו

אלא לחזור פעם נוספת על הדברים.

הכללים בסוגיית ההימנעות מהרשעה התוו בפסיקת בית-המשפט העליון. נפסק, כי ניתן להגיע בגזר-דין לתוצאה של אי-הרשעה "רק בנסיבות יוצאות דופן, בהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה" (ר"ע 432/85 גדעון רומנו נ' מדינת ישראל (21.8.85)). ההלכה הפסוקה מורה, כי הימנעות מהרשעה אפשרית בהתקיים שני גורמים מצטברים: "ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים..." (ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1997)). עוד נקבע בפסיקה, כי בכל הנוגע לנאשמים בגירים, "רק נסיבות מיוחדות, חריגות ויוצאות דופן ביותר תצדקנה סטייה מחובת מיצוי הדין בדרך הרשעת העבריין" (ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3) 685 (2000); וכן ראו: ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 869 (2004)). בשורה ארוכה של פסקי-דין נקבע, כי הימנעות מהרשעה של מי שאשמתו הוכחה, הנה בגדר "חריג שבחריגים" והיא "תיעשה אך במקרים יוצאי דופן" (ראו למשל: ע"פ 8528/12 אלירן ציפורה נ' מדינת ישראל (3.3.13), והאסמכתאות המפורטות שם). באשר לשאלה, האם עצם ההרשעה עלולה לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשם, נפסק כי על בית-המשפט להשתכנע, כי "הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטייה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המועטה שזו תניב" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (23.7.09)). עוד נפסק, כי בבוא בית-המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשם "יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשם נזק כלשהו בעתיד" (ע"פ 8528/12 בעניין אלירן צפורה, לעיל; וכן ראו: ע"פ 2862/12 מילמן נ' מדינת ישראל (24.1.13)); וכי על הנאשם העותר לאי-הרשעתו, להציג "חשש ממשי כי הטלת אחריות בפלילים תחבל בסיכויי שיקומו... ובחזרתו לדרך הישר" (רע"פ 7720/12 פלוני נ' מדינת ישראל (12.11.12); וכן ראו: רע"פ 3589/14 שרון לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.14)). כן הודגש, כי את הטענות בדבר פגיעה קשה וקונקרטית בסיכויי השיקום, יש לבסס בתשתית ראייתית מתאימה (רע"פ 7224/14 משה פרנסקי נ' מדינת ישראל (10.11.14)).

12. סבורים אנו, כי החלטת בית-משפט קמא - להותיר את ההרשעה על כנה ולהשית על המערער שירות לתועלת הציבור ומאסר על תנאי - הולמת את המבחנים שנקבעו בפסיקה בסוגיית "אי-ההרשעה"; וכי גזר-הדין אינו סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה בעניינו של המערער, באופן המצדיק את התערבות ערכאת הערעור, ואף נוטה, כאמור, לקולא.

מקובלת עלינו מסקנת בית-משפט קמא, כי לנוכח מהות העבירות ונסיבות ביצוען, לא ניתן לוותר במקרה הנדון על הרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה הנוגעים לאינטרס הציבורי; זאת נוכח חומרת המעשים, הבאה לידי ביטוי בגניבת הכספים על-ידי פקיד בנק תוך מעילה באמון שניתן בו, בשלוש הזדמנויות ואגב זיוף מסמכים. בנוסף, מקובלת עלינו עמדת בית-משפט קמא, לפיה אין בהרשעה כדי להביא לפגיעה חמורה בשיקומו של המערער, או לגרום לו נזק מוחשי-קונקרטי ככל שההרשעה תיוותר על כנה. לא הוצגה תשתית לתימוכין בטענה, לפיה גזר-דין הכולל הרשעה, במובחן מגזר-דין ללא הרשעה, ימנע מהמערער להשתלב בלימודים אקדמאיים. אף לא הונח בסיס לטיעון, כי הרשעה בדין תביא לדחיית בקשת ההתאזרחות על הסף; וכפי שציין בית-משפט קמא - שאלת ההרשעה או אי-ההרשעה אינה מהווה שיקול יחידי או מכריע בהחלטת רשות האוכלוסין וההגירה אם להיעתר לבקשה, אם לאו. זאת ועוד, לאור מהות העבירות וחומרת מעשיו של המערער, גם אילו הוכח כי יגרם למערער נזק בגין ההרשעה, אין די בכך כדי להצדיק ביטולה.

הואיל והעבירות שביצע המערער אינן מאפשרות לוותר על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה הנוגעים לאינטרס הציבורי, והיות שלא הוכח נזק מוחשי-קונקרטי, העלול להיגרם למערער כתוצאה מההרשעה, שיש בו כדי להצדיק הימנעות מהרשעה - צדק בית-משפט קמא בהחלטתו להותיר את ההרשעה על כנה. מעשיו של המערער מצדיקים, אפוא, גינוי והוקעה בדרך של הרשעה בדין, זאת משיקולי גמול, וכן מטעמים של הרתעה אפקטיבית - אישית וכללית; ואין עילה לבטל את ההרשעה. הנסיבות לקולא, שפורטו על-ידי הסנגור בהודעת הערעור ובטיעוניו לפנינו, קיבלו את ביטוין ברכיבי הענישה, אך אין בהן כדי להצדיק ביטולה של ההרשעה.

13. אשר על כל האמור לעיל, הערעור נדחה.

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לבאי-כוח הצדדים ולשירות המבחן.

ניתן היום, ט' באלול תשע"ה, 24 באוגוסט 2015, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, שופט

עמוד 5

